

RENATA KUCHARZYK  
Instytut Języka Polskiego  
Polskiej Akademii Nauk  
e-mail: renata.kucharzyk@ijp-pan.krakow.pl

DOI: <http://dx.doi.org/10.17651/ONOMAST.60.14>

Onomastica LX, 2016

PL ISSN 0078-4648

## CECHY DIALEKTALNE W PSEUDONIMACH INTERNETOWYCH

Słowa tematyczne: gwara, antroponimia, pseudonim internetowy

Z rozwojem Internetu wiążą się duże zmiany zarówno w sferze społecznej, jak i komunikacyjnej. Coraz więcej czasu spędzamy na przeglądaniu zawartości wirtualnej sieci, realizując zadania związane z pracą, poszukując różnorodnych informacji, rozrywki, a nierzadko przenosimy tam swoje życie towarzyskie. Jesteśmy nie tylko biernymi odbiorcami, lecz także aktywnie włączamy się w budowanie tego wirtualnego świata, umieszczając profile na portalach społecznościowych, biorąc udział w czatach, publikując swoje myśli na blogach, wypowiadając się na forach itp. Uczestnictwo w wielu formach komunikacji elektronicznej łączy się z wymogiem posiadania pseudonimu internetowego, który identyfikuje użytkownika w obrębie danego portalu, forum, czatu itp.

Pseudonim internetowy to „indywidualna osobowa nazwa własna używana dla potrzeb komunikacji w Internecie, rozumiana jako identyfikator dostępu do usług odnoszących się do internetowych kanałów komunikacyjnych” (Siwiec, 2014, s. 103). Tym terminem posługują się głównie językoznawcy, sami użytkownicy Internetu natomiast zwykle używają nazwy *nick*, będącej skrótem angielskiego *nickname*, oznaczającego dosłownie ‘przezwisko’, choć w kontekście komunikacji internetowej lepszym tłumaczeniem jest ‘pseudonim’ (Łobodzińska, Peisert, 2005, s. 167).

Dla przybliżenia istoty pseudonimu internetowego przytoczmy za R. Łobodzińską i M. Peisert najważniejsze cechy tej kategorii antroponimicznej<sup>1</sup>:

- jest tworzona lub wybierana przez samych nosicieli;
- ma na celu ukrycie prawdziwej tożsamości osoby;
- kreuje wizerunek nosiciela, dostarcza informacji o jego zainteresowaniach, uznawanych wartościach, często o wieku i płci, ale może też te informacje ukrywać;
- pełni funkcję identyfikacyjną, adresatywną, często także ekspresywną;

<sup>1</sup> Dokładniejsza charakterystyka pseudonimów internetowych i stan badań nad tym zagadnieniem zostały przedstawione w artykule A. Siwiec (2014).

— internauta może używać nieograniczonej liczby pseudonimów (Łobodzińska, Peisert, 2003, s. 649).

Masowe uczestnictwo w komunikacji internetowej powoduje, że w wirtualnej przestrzeni mamy bogactwo pseudonimów internetowych. Językoznawcy szybko dostrzegli ten nowy typ antroponimów. Opublikowano już sporo opracowań dotyczących istoty pseudonimu internetowego, jego miejsca w systemie onimicznym, relacji do tradycyjnego pseudonimu, a także omawiających zagadnienia szczegółowe związane z motywacją powstania, zróżnicowaniem formalnym i funkcjami pełnionymi przez te antroponimy (np.: Chyrzyński, 2009; Czopek-Kopciuch, 2004; Jarosz, 2010; Łobodzińska, Peisert, 2003, 2004, 2005; Misztal, 2010; Naruszewicz-Duchlińska, 2003, 2010; Rutkiewicz, 1999; Siwiec, 2014; Suska, 2005; Tomczak, 2005).

Nie ma pełnej zgodności co do miejsca pseudonimów internetowych w systemie leksykalnym. Pytanie o onomastyczny status nicków stawia B. Czopek-Kopciuch (2004), ale definitywnie nie rozstrzyga kwestii, czy jest to nowa kategoria antroponimiczna, czy odmiana klasycznego pseudonimu. Za pierwszą opcją opowiada się M. Rutkiewicz (1999) — do takiego wniosku doszła, analizując irconimy (według M. Rutkiewicz: irconim ‘nazwa osoby korzystającej z programu IRC — Internet Relay Chat’). Niektórzy badacze uważają natomiast, że pseudonim internetowy jest odmianą tradycyjnego pseudonimu, choć wykazuje specyficzne właściwości (np.: Grzenia, 2012, s. 132; Misztal, 2010; Siwiec, 2014). Są też językoznawcy, którzy twierdzą, że autoidentyfikatory internetowe, do których zaliczają się nicki, znajdują się w sferze przejściowej pomiędzy płaszczyzną apelatywną i proprialną (Naruszewicz-Duchlińska, 2010; Tomczak, 2005).

Pomimo że literatura przedmiotu poszerza się, daleko jeszcze do pełnego opracowania zagadnienia pseudonimów internetowych. Wiąże się to przede wszystkim z ich liczbą, efemerycznością, zróżnicowaniem formalnym, trudnościami w pozyskaniu danych na temat motywacji.

W tym artykule zajmiemy się obecnością cech gwarowych w strukturze pseudonimów internetowych. Materiał, będący podstawą analizy, stanowi około 2500 nazw użytkowników Internetu, w których występują właściwości dialektalne. Wydaje się, że jest to zbiór na tyle reprezentatywny, że pozwala formułować pewne uogólnienia<sup>2</sup>. Antroponimy zostały pozyskane w latach 2012–2015 przy okazji badań nad wykorzystaniem gwary w komunikacji internetowej. Okazało się, że elementy dialektalne pojawiają się nie tylko w warstwie apelatywnej, ale też w onimicznej. Trzeba podkreślić, że zbieranie materiału egzemplifikującego tytułowe zagadnienie wiązało się z odwiedzeniem wielu miejsc

<sup>2</sup> Nie ma możliwości pokazania w artykule całego materiału, toteż przedstawione zostaną tylko wybrane przykłady.

w sieci. Ekscerpca materiału z kilku wybranych portali internetowych, jak to zwykle czynią autorzy opracowań poświęconych nickom, nie przynosi bowiem odpowiednio obszernego materiału. Zapewne dlatego obecność dialektyzmów w pseudonimach internetowych nie została dotąd zauważona przez badaczy zajmujących się onimią cyfrową.

Analizowane antropimie pochodzą przede wszystkim z forów internetowych, rzadziej z innych miejsc, m.in. z czatów, blogów, portali poświęconych grom komputerowym.

Chcąc czytelnie przedstawić wpływ gwar na tę warstwę internetowej antropimii, posłużymy się stworzoną na potrzeby tego artykułu klasyfikacją porządkującą badany materiał. W obrębie pseudonimów internetowych, w których strukturze zawarte są cechy gwarowe, można wyróżnić:

## 1. Pseudonimy internetowe równe antropimom lub z antropimem jako członem nadrzędnym:

### 1.1. jednowyrazowe:

1.1.1. utworzone od imion: *Cesiek, Francek, franul, Helcia, Hendryk, hyndryk, heugeniusz, JAdam, JaDam, jadam, yadam, jAgata, Jagata, JAgata, jagata-7, jagatka, Jagatka, yagatka, Jagnieska, JAgniecha, jagniecha, yagniecha, Jagnicha, jambrozy, jambroży, janielka, Janielcia, Jantoni, JanToni, jantek, Janteczek, jedytka, jekub, Jewelina, yewelina, Jewka, yewka, jewcia, yewcia, jindrek, jirenka, jonek, Jo!-Achim!, jo-anna, Judos, Jóźko, juzuchna, kachna, Kaźmirz, łoliwka, łOLuŚŚŚ, Łoluś, ŁOTYLIA, Maniek, ^margolcia^, MaryŚ, michałko, Mietas, Pietrek, stefon, stefun, Walenty, wiktoryja, władas, Włojtek, Zofija;*

1.1.2. utworzone od nazwisk: *Balcyrowicz, łOwskiok, łowskiak, Łobama, ŁobaMa, ŁObraniak, Łobraniak, Łoleksy, łolisadebe, łosama, Wajdzina, Kacyński;*

### 1.2. struktury analityczne:

1.2.1. wyrażenia: *cesiek z krakowa, Cesiek z Powiśla, Cesiek z Sochaczewa, Cesiek z Tuchowa, cesiek z wioski, cesiek z pks, jambroży — z presektorium, jantek z dukli, jantek z hameryki, jantek z vankuwera, jantoni z za buga, Stasek z Cornego Dunajca, Stasek z Kucmyrzowa, stasek z murzasichla, Stasek z pogwizdowa, Stasek z Robki, Stasek z gór, Vicynt z Rojców, Wojtol z Siekierok, Janielka od Genowefy, Jantek od Łukasza, Stasek od Gawrona, jantek od potoka, Stasek od blasek, łosama z za grobu, Cesiek Hydraulik, Jantek muzykant, Jantek niepierdzielniety, jantoni.jajcorz, piykny bolo, śwarny czesio, Kachna Grubachna, franek tyż ze wsi, Kacha teroz bez gaha;*

1.2.2. zestawienia typu: imię + nazwisko: *barak łobama, Cesiek Moraleski, jantek kierbeć, JanToni Żabach, Jon Polock, Lidowi Łobraniok, ŁosaMa BillLadeN, Stasek glizda, Walenty Kwiczol;*

1.2.3. frazy: *Jo anna. Jo tyz je ze wsi; niech żyje Łowskiok.*

2. Pseudonimy z etnonimem, nazwą narodowości lub nazwą mieszkańca jako członem nadrzędnym:

2.1. jednowyrazowe: *amerykon, Hamerykon, hamerykon, hamerykan, hamerykaniec, Jeuropejczyk, NIYMIEC, orawcula, łorawiok, Łorawiec, podlasiok, Polock, Polok, Płolok, Polocek, poloki, Ślonzok, Ślonzoki, Śpisok, Podlasiuk, Białcon, cieszyńnik, Dębicok, Gorlicon, kielcok, Krakowiok, Lubliniok II, opatowiok, łopatowiok, olszynieok, poznaniok, radomiok, rzeszowiok, skawiniok, tarnowiok, warszawiok, Zesowiok, żywcok;*

2.2. struktury analityczne:

2.2.1. wyrażenia: *Hamerykon z Florydy, niemiec-z-chorzowa, polok z hindenburga, slonzok z Niemiec, Śpisok z Łapsów, Krakowiok ze Skawiny, krakowiok z pola, zabidzony Polak, Prowdziwy Polok, polok katolok, poloki wiesnioki, prowdziwy Slonzok, zakamuflowany niemiec, slunski niemiec, Drugi hamerykon, gupi hamerykon, wredny hamerykan, turbo hamerykan, Hamerykany za dyche, Jozek jAnglik, łorawiok ze hej :), żywcok i ślązok w jednym;*

2.2.2. frazy: *Warszawa godo, a Ślonzoki nadal swoje, My Ślonzoki som jednak Gotty.*

3. Pseudonimy odapelatywne lub z apelatywem jako członem nadrzędnym:

3.1. jednowyrazowe:

3.1.1. powstałe na bazie dyferencyjnych leksemów gwarowych<sup>3</sup>:

3.1.1.1. rzeczowniki: *baca, bamber 71, bejdok, bojcorz, Brzost, chodocek, cwaniuk, czereśniok, Despeciorz, despetnik, fajermon, Farorz, fijakier, fusyt, gacopierz, gacopiyurz, gacoperz, gacopyurz, gidyja, graślok, gzub, Hulaś, jankor, kolok, krześnik, leLuja, laptula, Łoscypek, panocek, piegacz, popadyjok, pukwa, poczciorz, paryja, paryjorz, rzemyszek, słonyszko, smrek, Sumar, szkucik, Szkut;*

3.1.1.2. przymiotniki: *frechowny, gimajny, hyrny, ladacy, plaskaty, smyśny, śwarno, wyonacony;*

3.1.1.3. zaimki: *Cosik, cosick, ichni, inksy, jakisik, tyli;*

3.1.2. oparte na leksemach niedyferencyjnych:

3.1.2.1. rzeczowniki: *ancykrys, ancykryst, Bidok, biydok, burocek, Carownica, chlopok, chopocek, chrobocek, Cysorz, derechtor, dochtór, furmon, gdowiec, glizda, gorzółka, gospodoz, grzmiot, hemerytka, jancykryst, Jancykrys, janiół, Janiołek, JaNiołek, jekonomista, jemeryt, kawalir, KSIUNDZ, Kwiotek, la-gent, lateista, lekonomista, lesteta, łoblech, łobywatel, łogier, łoldboj, łopieka,*

<sup>3</sup> Dyferencyjność ustalono, porównując zebrany materiał z USJP i WSJP. Niektóre z wyrazów gwarowych są dobrze zadomowione w polszczyźnie, np. *baca, ciupaga*, i odnotowane w słownikach polszczyzny ogólnej. Nie wpływa to jednak naszym zdaniem na ich dyferencyjny charakter.

*łopiekunka, łopozycja, łorcyk, łorczyk, łorendź, miszcz, mózdek, muzykancio, Pijoczek, plebon, prowda, prywociorz, redachtór, studenciok, swojok, Śturmok, telolog, wiater, wieśniocek, wieśniok, zebrook, Zygarmistrz;*

3.1.2.2. przymiotniki: *Czeźwy, janielski, piykny, prowdziwy, wielgi;*

3.1.2.3. przysłówki: *Teros, teroz;*

3.1.2.4. liczebniki: *czeci, czynasty;*

3.1.2.5. czasowniki: *czytajta, kceta, spadajta;*

3.1.2.6. imiesłowy: *Okrzczony, okszczony;*

3.2. struktury analityczne:

3.2.1. zawierające dyferencyjny leksem gwarowy:

3.2.1.1. wyrażenia: *chodocek z Wieliczki, chodok z Jaworzny koło Limanowe, chodok z łącka, chodok z krynicy, Chodok z Sącza, ktosik z Bębnowa, ktosik z Rzuchowej, Ktosik z VanCan, ktosik z wrocka, Baca\_bojowy, baca łopiekun, ciupaga łod tater, GOROLICA ZPOD SAMIUSKICH TATYR, ino jo, ino gupota, łoscypek copocki-podróbka regionalna, łociet krzesny, normalny nie jamerykon, Parzenczewski łebski parobcok, parobcok Parzynczewski, plaskaty ryj, pomorski panocek, pięknie kielo cud, prowdziwy baca;*

3.2.1.2. frazy: *zara, zara, tera ni mom czasu; tera mie to wali; tera mie minusujta;*

3.2.2. niezawierające dyferencyjnego leksemu gwarowego:

2.2.1. wyrażenia: *Baby i gorzoła, Bidny kraj, dama\_ze\_stolicy\_w\_krakowie, helektryk amator, Jo spod Tater, Jo\_z\_biołego, jo ze wsi, jozewsi, JoZeWsi, ja zem ze wsi, KAWALIR TORUŃSKI, kawalir z lat50-tych, ksiądz Plebon, łokrutny łoptymista, łowca łowiec, ojciec derechtur, prowdziwy chrzescijanin — nie katolik, prowdziwy prywociorz, Ptasi Mózdek, robotnik zabidzony, scyro prowda, Stary HEMERYT, tako piykno, tako prowda, trachtorzysty z pegieera, tyz prowda, tyż kawalir, tyż prowda, upadły janiot;*

3.2.2.2. frazy: *a czy kto widziot, a czy kto słyszot?; a taki był piękny hame-rykański; CYTO I PISE RYCYNZYNT; czyz ni mom racicy?; ich znomy; jo ci to godom; jo jes stond; jo na cie głosowot; jo siem pytom; jo to pisol; jo to znom; JO zem TO pisol!; sie pytom; jutro tu napise moze coś; O czym wy piszeta????; pocałujta wójta; róbta co chceta; SE JA NAPISE; tak godom; tak sie pytom; to jo godom; znom sie.*

Zapewne powyższa klasyfikacja nie obejmuje wszystkich możliwych typów pseudonimów internetowych z dialektyzmami w strukturze, pokazuje jednak typy najczęstsze, najbardziej reprezentatywne. Pseudonimy internetowe zawierające cechy dialektalne stanowią bardzo różnorodny zbiór. Trzon stanowią nicki jednowyrazowe, np.: *Jewka, Kaźmirz, Hamerykon, cieszyniok, bojcorka, burock*, lub grupy nominalne typu: *cesiek z krakowa, jantek z hameryki, chodok z krynicy, zabidzo-*



ny Polak, upadły janiol. Pojawiają się także pseudonimy bardziej rozbudowane, np. *dama\_ze\_stolicy\_w\_krakowie*, *franek tyż ze wsi*, *Kacha teraz bez gaha*, niektóre mają postać frazy, np. *jo ci to godom*, *niech żyje Łowski*, *pocałujta wójta*. Frazy pojawiają się relatywnie rzadko, są to przeważnie doraźne określenia utworzone na potrzeby uczestnictwa w konkretnej dyskusji na danym forum. Niekiedy są motywowane tematem dyskusji, stanowią rodzaj przekazu, komunikatu. Podobne struktury D. Suska (2005, s. 231) nazywa „nickami dialogowymi”, gdyż stanowią swoistą zachętę do nawiązania kontaktu, do podjęcia dialogu.

Nicki internetowe przeważnie mają formę liczby pojedynczej, ale zdarzają się również przykłady w liczbie mnogiej, np.: *Ślonzoki*, *poloki wieśnioki*, *Baby i gorzoła*. Funkcję jednowyrazowych pseudonimów pełnią zwykle rzeczowniki, np.: *Pietrek*, *baca*, *Pijoczek*, *plebon*, rzadziej przymiotniki lub zaimki, np.: *frechowny*, *gimajny*, *hyrny*, *janielski*, *Cosik*, *ichni*, *tyli*. Bardzo rzadko podstawą nierozbudowanych pseudonimów internetowych są przysłowki i czasowniki, np.: *Teros*, *czytajta*, *kceta*.

W przypadku pseudonimów internetowych ważnym aspektem jest postać graficzna, niejednokrotnie odbiegająca od naszych przyzwyczajzeń. Warto zwrócić uwagę, iż — pomimo że są to nazwy własne — pisownia wielką literą nie jest wcale dominująca. Nazwy napisane małą literą są chyba nawet częstsze, ale to nie dziwi, gdyż ortografię tekstów publikowanych przez użytkowników Internetu cechuje daleko posunięta dowolność. Internauci nonszalancko podchodzą do języka, nie stosują się do wymogów poprawnościowych, nie używają znaków diakrytycznych, np.: *chlopok*, *lagent*, *GOROLICA ZPOD SAMIUSKICH TATYR*. Jak widać, zdarzają się pseudonimy zapisane wersalikami, co w komunikacji elektronicznej uważane jest za odpowiednik krzyku. Taki antroponim będzie odebrany jako szczególnie emocjonalnie nacechowany. Trzeba jednak zaznaczyć, że niektóre nicki zapisane niezgodnie z zasadami ortograficznymi „można uznać za efekt świadomej decyzji ich autora i swoistą stylizację językową” (Naruszewicz-Duchlińska, 2003, s. 89).

Warto też wskazać na zapisywanie niektórych nazw „z angielska”, np. *yadam*, *yagatka*, *Polock*, *burock*, co też jest zjawiskiem znanym i opisanym (por. m.in. Czopek-Kopciuch, 2004; Misztal, 2010; Naruszewicz-Duchlińska, 2003, 2010; Siwiec, 2014). W przypadku nazw zawierających cechy gwarowe jest to zabieg o szczególnym znaczeniu, gdyż w jednej nazwie połączone zostały ludowość, postrzegana jako coś archaicznego, i wpływy angielskie, które są *signum temporis*. Taki zabieg czyni pseudonim ciekawym, zabawnym, jest też elementem swoistej gry z odbiorcą, gdyż wymaga pewnego wysiłku przy dekodowaniu nazwy.

W opracowaniach dotyczących pseudonimów internetowych zwraca się uwagę, że często pojawiają się w nich symbole nieliterowe (por. Misztal, 2010,

s. 133). Używanie takich znaków wynika bądź z chęci uatrakcyjnienia nazwy, uczynienia ją oryginalną, bądź ze względów pragmatycznych — zdarza się, że wybrany pseudonim jest już „zajęty”, więc wzbogaca się go o dodatkowe znaki, by odróżniał się od istniejącego. W wypadku antroponimów zawierających cechy gwarowe zdarza się to dosyć rzadko, np.: *^margolcia^*, *lOLuŚŚś*, *bamber 71*. Wydaje się, że wykorzystanie elementów gwarowych już czyni nazwę niepowtarzalną, oryginalną, wyróżnia jej nosiciela, nie ma więc potrzeby stosowania wyróżników nieliterowych.

Przejdźmy teraz do wskazania płaszczyzn językowych, na których widać wpływy gwarowe w pseudonimach internetowych. Znajdujemy wyraźne nawiązania do antroponimii ludowej. Jest to przede wszystkim sięganie po tradycyjne imiona ludowe, zwykle w formach derywowanych, np.: *Cesiek*, *Jagatka*, *Jantecek*, *Janielka*, *Mietas*, *Stasek*, choć zdarzają się również imiona w postaci podstawowej, np. *Jagnieska*, *Jantoni*, *Zofija*. Można by wysunąć zastrzeżenie, że imiona typu *Stanisław*, *Antoni*, *Zofia* są i współcześnie popularne, więc niekoniecznie stanowią przykłady inspiracji ludowymi antroponimami. Postać fonetyczna imion z utrwalonymi typowymi cechami wymowy gwarowej jednak przekonuje, że ich użycie w charakterze pseudonimów internetowych to nawiązanie do ludowego nazewnictwa. Trzeba zauważyć, że jedno imię może być podstawą wielu pseudonimów internetowych, dzięki wykorzystaniu derywacji i różnych zmian graficznych, np.: *jAgata*, *Jagata*, *JAgata*, *jagata-7*, *jagatka*, *Jagatka*, *yagatka*.

Odwołania do gwarowego substratu widać też w zastosowanych modelach nazewniczych nawiązujących do ludowego sposobu określania pochodzenia człowieka czy też zależności rodzinnych. Częste są struktury: imię + przyimek + nazwa miejscowa, np.: *jantek z dukli*, *Stasek z Cornego Dunajca*, *Cesiek z Tuchowa*; imię + przyimek + nazwa osobowa, np.: *Jantek od Łukasza*, *Janielka od Genowefy*, *Stasek od Gawrona*; apelatyw + przyimek + nazwa miejscowa, np.: *chodok z łacka*, *chodok z krynicy*, *ktosik z Rzuchowej*. Te modele nazewnicze bywają wypełnione różnymi komponentami. Czasami ich dobór ma na celu szokowanie lub wywołanie efektu humorystycznego, np.: *jambrozy — z presektorium*, *Stasek od blasek*, *łosama z za grobu*. Niekiedy trudno wyraźnie oddzielić nawiązania do ludowych struktur nazewniczych od inspiracji polszczyzną historyczną w zakresie tworzenia nazw osobowych. Te trudności dotyczą pierwszego z wymienionych modeli, tj.: imię + przyimek + nazwa miejscowa. Określenia typu *Zbyszko z Bogdańca*, *Stanisław ze Szczepanowa* są silnie utrwalone w świadomości użytkowników polszczyzny i mogą inspirować do tworzenia podobnych struktur nazewniczych, tym razem funkcjonujących jako pseudonimy internetowe. Fonetyka typowa dla gwar raczej jednak przesądza, że mamy tu do czynienia ze stylizacją na ludowość.

W pseudonimach internetowych — oprócz nawiązań do ludowych antropimów — wyraźnie widoczne jest wykorzystanie dialektalnej leksyki apelatywnej. Jako podstawa identyfikatorów internetowych są wykorzystywane przede wszystkim rzeczowniki, np.: *fjakier*, *gzub*, *jankor*, *poczciorz*, *Szkut*. Głównie są to rzeczowniki osobowe, zwykle nacechowane ekspresywnie, np.: *bejdok*, *graślok*, *fusyt*, choć zdarzają się też rzeczowniki wskazujące na desygnaty nieosobowe, np.: *Brzost*, *Łoscypek*, *rzemyszek*. Jako podstawa pseudonimów pojawiają się też gwarowe leksemy reprezentujące inne części mowy, np. dyferencyjne przymiotniki: *gimajny*, *ladacy*, *smyśny*, i zaimki: *cosik*, *jakisik*, *tyli*.

We wszystkich przedstawionych w klasyfikacji typach pseudonimów najbardziej widoczna jest fonetyczna stylizacja na gwarę. Należy zaznaczyć, że leksemy dyferencyjne przejmowane są w brzmieniu gwarowym. W tym przypadku trudno wyrokować, jakie cechy ich fonetycznej realizacji użytkownik sobie uświadamia. Jeśli jednak cechy wymowy gwarowej pojawiają się w wyrazach funkcjonujących jako nicki, a przejętych z polszczyzny ogólnej, można sądzić, iż internauta utożsamia je z wiejskością i wprowadza świadomie.

Liczne właściwości wymowy gwarowej zostały spetryfikowane w omawianych identyfikatorach internetowych. Tu wymienimy najlepiej udokumentowane.

1. Jedną z najbardziej uświadamianych sobie przez użytkowników języka cech wymowy gwarowej jest mazurzenie. Twórcy pseudonimów, których zamiarem jest stylizacja na wymowę gwarową, bardzo często sięgają po tę właściwość. Mamy przykłady mazurzenia wszystkich spółgłosek szeregu dźwiękowego, np.: *Cesiek*, *kielcok*, *panocek*, *Carownica*, *Stasek od Gawrona*, *CYTO I PISE RYCYNZYNT*, *zebrok*, *Ptasi Mózdzek*).

Najłatwiej wskazać przykłady mazurzenia *cz* i *sz*, które w piśmie oddawane są przez dwuznaki, w przypadku *ż* pojawia się natomiast interpretacyjny problem — czy mamy do czynienia ze stylizacją na wymowę gwarową, czy z błędem literowym powstałym w wyniku szybkiego, nieuważnego pisania. Mamy pseudonimy: *jambrozy*, *tyż prowda* obok *jambroży*, *tyż prowda* i do końca nie wiemy, czy internauta zmazurzył nazwę, czy popełnił błąd w zapisie.

Na marginesie trzeba zauważyć, że ortografia tekstów publikowanych w sieci to zagadnienie złożone i budzące duże zainteresowanie językoznawców. Warto tu przytoczyć wypowiedź M. Kity, która podsumowuje dyskusje środowiska naukowego dotyczące łamania norm ortograficznych w Internecie:

W diagnozach podejmuje się problem stanu wiedzy i umiejętności ortograficznych w społeczeństwie polskim, ale też wskazuje się czynnik nonkonformizmu czy anarchizmu, liberalizmu, gry językowej z konwencją ortograficzną. Te propozycje nie muszą pozostawać w sprzeczności: niewiedza jednych nie wyklucza kreatywności innych. Indywidualne lub grupowe modyfikowanie zasad ortograficznych czy ich ignorowanie może pozostawać w związku z tzw. językiem prywatnym, który jest indywidualną właściwością i wyborem jednostki (Kita, 2015, s. 68).



2. Typową cechą systemów gwarowych jest unikanie nagłosu samogłoskowego. Do tej właściwości chętnie odwołują się internauci, stosując przy tworzeniu pseudonimów protezy. W zabiegach stylizacyjnych szczególnie często wykorzystywana jest labializacja. Elementem protetycznym poprzedzane jest przede wszystkim nagłosowe *o*, np.: *Łoluś*, *ŁOTYLIA*, *Łobama*, *łorawiok*, *lorcyk*, *łokrutny loptymista*. Na marginesie trzeba zauważyć, że występują również pseudonimy z labializacją w śródgłosie, np.: *Włojtek*, *Płolok*, *tełolog*. Zwracają uwagę przykłady błędnej — z punktu widzenia systemów gwarowych — labializacji przed samogłoskami *a* i *e*, np.: *lateista*, *lekonomista*, *lesteta*. W gwarach poprzedzanie samogłoski *a* elementem protetycznym zdarza się bardzo rzadko, a labializowanie *e* w zasadzie nie występuje (por. Grabka, 2002, s. 26, 41).

W pseudonimach tworzonych przez internautów odnajdujemy też liczne przykłady prejotacji. Elementem konsonantycznym poprzedzane są przede wszystkim samogłoski *a* i *e*, np.: *Jantoni*, *normalny nie jamerykon*, *Jozek jAnglik*, *janiol*, *jedytka*, *jekonomista*, *jemeryt*, rzadziej *i*, np.: *jindrek*, *jirenka*.

W zebranych materiale jest też kilka pseudonimów z protetycznym *h* przed *a* i *e*, np.: *hamerykan*, *hamerykaniec*, *hemerytka*, *heugeniusz*, *helektryk amator*, *Stary HEMERYT*.

3. Zwraca uwagę duża liczba pseudonimów z utrwaloną realizacją *a* pochyłonego jako *o*, co nie dziwi, gdyż jest to powszechnie znana właściwość wymowy gwarowej. Wyraźnie widzimy to w sufiksie *-ak*, np.: *łorawiok*, *cieszyniok*, *Krakowiok*, *poloki wieśnioki*, *studenciok*, *swojok*. W tym wypadku chyba już można mówić o leksykalizacji cechy i wyodrębnieniu się nowego sufiksu w języku potocznym (por. Kucharzyk, 2014). Z podobnym zjawiskiem mamy do czynienia w sufiksie *-arz*, realizowanym w gwarach jako *-orz*. Znajduje to odzwierciedlenie także w antroponimach internetowych, np.: *bojcorz*, *jantoni.jajcorz*, *prywaciorz*. Jednoznacznie wskazuje na „wiejskość” realizacja zaimka *ja* jako *jo*. Internauci mają tego świadomość i zaimek w gwarowym brzmieniu jest wykorzystywany jako komponent wielu pseudonimów, np.: *ino jo*, *jo jes stond*, *Jo spod Tater*, *Jo\_z\_biołego*, *JoZeWsi*, *jo ci to godom*.

Pochylenie samogłoski pojawia się w pseudonimach opartych zarówno na leksemach dyferencyjnych, np.: *bojcorka*, *bojcorz*, *Despeciorz*, *paryjorz*, *śwarno*, jak i niedyferencyjnych, np.: *Kwirotek*, *prowda*, *Teros*, *Baby i gorzoła*, *tako piykno*.

W pseudonimach mających postać fraz zostały spetryfikowane niektóre formy koniugacyjne, w których doszło do pochylenia samogłoski *a*: 3. os. lp. czasu teraźniejszego, np.: *Warszawa godo*, *a Ślonzoki nadal swoje*; 1. os. lp. czasu przeszłego, np.: *jo to pisał*; 1. os. lp. i lmn. czasu teraźniejszego, w koniugacji *-m/-sz*, np.: *to jo godom*, *znom sie*, *ich znomy*.

W pseudonimach odzwierciedlona jest także realizacja *e* pochyłonego jako *y* lub *i*. Cecha ta pojawia się w pozycjach, w których takie pochylenia obserwu-

jemy w gwarach, np.: *Balcyrowicz, scyro prowda, tyż kawalir, Walynty, Vicynt z Rojców, NIYMIEC, Bidok, biydok, piykny, Zygarmistrz, tyż prowda*.

4. W pseudonimach internetowych zostały też wyzyskane zmiany obserwowane w gwarowej realizacji grup spółgłoskowych. Obserwujemy afrykacyzację połączeń *trz, strz*, np.: *czeci, czynasty, Czeźwy, miszcz*, a także rozpodobnienie grupy *kt*, np.: *derechtór, dochtór, trachtorzysta z pegieera*. W kilku nickach pojawia się przejście grupy *chrz > krz*, np.: *Okrzczony, Krześnik, łociec krzesny*. Udźwięcznienie w grupach spółgłoskowych właściwe gwarom dokumentują nazwy *glizda i Wielgi*. Charakterystyczną dla gwar wymianę spółgłoskową mamy poświadczoną w pseudonimie *gdowiec*.

Warto nadmienić, że dzięki odwołaniu do fonetycznych właściwości systemów gwarowych możliwe są różne zabawy słowem, kalambury, np.: *JaDam, Jo!-Achim!, jo-anna*.

Oprócz właściwości fonetycznych można także wskazać pewne cechy słowotwórstwa dialektalnego, które zostały utrwalone w analizowanych pseudonimach. Wpływy te widać w pseudonimach opartych na podstawach antroponimicznych, np. *franul, kachna, władas*, w których mamy do czynienia z wykorzystaniem specyficznych sposobów tworzenia deminutywów i augmentatywów właściwych ludowej antroponimii.

Niektóre pseudonimy derywowane od nazw mieszkańców wsi i regionów petryfikują ludowe sposoby tworzenia tych nazw, np.: *Białcon, Gorlicon, Łorawiec, orawcula, Podlasiuk*. Zwraca uwagę też liczna grupa pseudonimów z sufiksem *-ok* (< *-åk* < *-ak*), np.: *Dębicok, kielcok, Krakowiok, tarnowiok, żywcok*. Gwarowe nazwy mieszkańców przede wszystkim powstają z wykorzystaniem tego sufiksu, w przeciwieństwie do języka ogólnego, w którym w tej funkcji zwykle pojawia się sufiks *-anin*.

W analizowanym materiale występują pojedyncze przykłady derywatów z typowymi gwarowymi przyrostkami deminutywno-ekspresywnymi, np. charakterystyczne dla Wielkopolski: *-yszko, -yszek: słonyszko, rzemyszek*, czy też wschodni *-uk: cwaniuk*, co może dawać podstawę do ostrożnego wyciągania wniosków o geograficznym pochodzeniu internautów.

W pseudonimach internetowych mamy też utrwalone właściwości fleksji gwarowej. W zakresie koniugacji są to relikty liczby podwójnej, m.in.: 2. os. lm. trybu rozkazującego — np.: *pocałujta wójta, czytajta, spadajta*, 2. os. lm. czasu terażniejszego — np.: *O czym wy piszeta????, kceta*.

Z zakresu fleksji rzeczownika cech gwarowych nie ma wiele. Jest to zrozumiałe, gdyż — jak to pokazaliśmy — w większości są to nazwy jednowyrazowe, mające zwykle postać mianownika liczby pojedynczej. W omawianej grupie znalazł się jeden przykład z mianownikiem lp. charakterystycznym dla

gwar — *muzykancio*. Właściwą wielu gwarom końcówkę *-ów* w dopełniaczu lm. odnotowaliśmy w nicku *Śpisok z Łapsóf*. Charakterystyczna dla gwary podhalańskiej postać dopełniacza lm. rzeczownika *Tatry* utrwaliła się w pseudonimie *ciupaga łod tater*.

Warto zauważyć, że internauci, podejmując zabiegi stylizacyjne, nie zawsze sięgają do konkretnej gwary. Niejednokrotnie obserwujemy wypowiedzi, w których pojawiają się cechy niereprezentujące jednej określonej odmiany terytorialnej, ale mające szeroki zasięg, właściwe różnym gwarom. Autorom przyświeca cel stylizacji na mowę chłopską w ogóle, na gwarę pojmowaną stereotypowo, której przypisuje się tak wyraziste cechy, jak mazurzenie, labializację czy pochylanie samogłosek. Te cechy mają etykietyzować ich wypowiedź jako „chłopską”. Przy takiej postawie i braku odpowiednich kompetencji w zakresie gwary łatwo o błędy, np. mazurzenie *rz*, obce systemom gwarowym, np. *gospodoz*, *Zesowiok*, czy — przywoływane już — poprzedzanie protezą *ł* samogłoski *e*, np. *lekonomista*, *łesteta*.

W kontekście raczej negatywnego wartościowania zjawisk związanych z wiejskością ciekawe jest, że cechy gwarowe tak licznie pojawiają się w omawianym tu typie antroponimów. Trzeba pamiętać, że w wypadku pseudonimu internetowego sam internauta jest jego twórcą i jednocześnie nosicielem, a więc to on decyduje, ile informacji o sobie w nim zawrzeć i jaką formę językową mu nadać. Jeżeli decyduje się na wykorzystanie elementów gwarowych, to uważa, że w danym momencie one najlepiej przyczynią się do zrealizowania jego celów komunikacyjnych. D. Suska pisze: „Nick jest niewątpliwie zaproszeniem do dialogu i jako taki musi być skuteczny, pragmatycznie fortunny” (2005, s. 228). Nie ulega wątpliwości, że wykorzystane w nickach cechy gwarowe mają istotne właściwości pragmatyczne. Spełniają chyba najistotniejszą z punktu widzenia użytkowników Internetu funkcję wyróżniania się na tle wielkiej liczby osób korzystających z sieci. Odwołanie do gwary czyni nick oryginalnym, niepowtarzalnym. Ponadto cechy gwarowe nadają pseudonimowi walor ekspresywności.

Przedstawiona analiza nie wyczerpuje tematu. Obecność dialektyzmów w pseudonimach otwiera różne możliwości interpretacyjne. Interesujące są tu np. kwestie motywacyjne, zagadnienia związane ze sposobami kreowania tożsamości w Internecie, ale wymagają one osobnego opracowania.

#### LITERATURA

- Chyrzyński, T. (2009). Tendencje w tworzeniu pseudonimów internetowych przez użytkowników polsko- i anglojęzycznych — analiza porównawcza. *Media. Kultura. Komunikacja Społeczna*, 5, s. 117–131.

- Czopek-Kopciuch, B. (2004). Nick — nowa kategoria antroponimiczna? W: K. Michalewski (red.), *Współczesne odmiany języka narodowego*. Łódź: Wyd. UŁ, s. 106–111.
- Grabka, B. (2002). *Nagłos wokaliczny w gwarach polskich*. Kraków: Wyd. Naukowe DWN.
- Grzenia, J. (2012). *Komunikacja językowa w Internecie*. Warszawa: Wyd. Naukowe PWN.
- Jarosz, B. (2010). Nickname jako podstawowy element wizerunku internauty. W: J. Morbitzer (red.), *Człowiek. Media. Edukacja*. Kraków: Katedra Technologii i Mediów Edukacyjnych, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, s. 111–116.
- Kita, M. (2015). Kultura słowa w kulturze mediów. W: M. Karwatowska, R. Litwiński, A. Siwiec (red.), *Człowiek i kultura w komunikacji medialnej*. Lublin: Wyd. UMCS, s. 55–74.
- Kucharzyk, R. (2014). Formacje z sufiksem *-ok* w polszczyźnie potocznej. *Język Polski*, 94, s. 417–427.
- Łobodzińska, R., Peisert, M. (2003). Nazwy własne w przestrzeni wirtualnej. W: M. Biolik (red.), *Metodologia badań onomastycznych*. Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego, s. 644–653.
- Łobodzińska, R., Peisert, M. (2004). Antroponimia ekspresywna w internecie. W: P. Krzyżanowski, P. Nowak (red.), *Manipulacja w języku*. Lublin: Wyd. UMCS.
- Łobodzińska, R., Peisert, M. (2005). Nazwy własne w różnych typach komunikacji internetowej. W: R. Łobodzińska (red.), *Z najnowszych tendencji w polskim nazewnictwie*. Łask: Oficyna Wydawnicza Leksem–Wydział Filologiczny UW, s. 163–174.
- Misztal, B. (2010). Różnorodność form pseudonimicznych w Internecie — próba klasyfikacji nicków. *Słowo. Studia Językoznawcze*, 1, s. 127–136.
- Naruszewicz-Duchlińska, A. (2003). Pseudonimy internetowe (nicknames) jako forma autoreklamy. *Prace Językoznawcze*, 5, s. 85–98.
- Naruszewicz-Duchlińska, A. (2010). Autoidentyfikatory w internetowych grupach dyskusyjnych. W: M. Čornejová, J. David, M. Harvalík (red.), *Mnohotvárnost a specifičnost onomastiky*. Ostrava–Praha: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě–Ústav pro jazyk český AV ČR, s. 364–372.
- Rutkiewicz, M. (1999). Onomastyczny status irconimów. *Onomastica*, 44, s. 115–123.
- Siwiec, A. (2014). Pseudonimy internetowe vel nicki — charakterystyka onomastyczna i uzus. *Roczniki Humanistyczne*, 62, z. 6, s. 101–122.
- Suska, D. (2005). Z zagadnień internetowej antroponimii. Nick — forma i funkcje pragmatyczne. W: M. Sokołowski (red.), *Oblicza Internetu. Internet a globalne społeczeństwo informacyjne*. Elbląg, Biskupiec: „Algraf”, s. 225–238.
- Tomczak, L. (2005). Autonimy internetowe — ich geneza, funkcje oraz onomastyczny status. W: R. Łobodzińska (red.), *Z najnowszych tendencji w polskim nazewnictwie*. Łask: Oficyna Wydawnicza Leksem–Wydział Filologiczny UW, s. 151–161.

## SUMMARY

## THE DIALECTAL FEATURES OF INTERNET NICKNAMES

The subject of the article is the occurrence of dialectal features in Internet nicknames. The analysis was carried out on the basis of about 2500 nicknames that contained dialectal features. The names were obtained within the years 2012–2015. In the analysis, linguistic areas were indicated in which we may notice the influence of local dialects on that layer of the Internet anthroponymy. The influence of local dialects is visible in the fact that the Internet users reach for traditional folk names

as well as name models related to the folk manner of identifying a human being, e.g. *Jagatka*, *Jantecek*, *Janielka od Genowefy*, *Cesiek z Tuchowa*. Apart from references to folk anthroponymy, the Internet nicknames reflect the influence of local dialect lexis (e.g. *gzub*, *graślok*, *fusyt*), phonetics (*janiol*, *Carownica*, *łokrutny loptymista*), inflection (*Śpisok z Łapsóf*, *ciupaga łod tater*) and word-formation, e.g. (*rzemyszek*, *cwaniuk*).

**Key words:** anthroponymy, Internet nicknames, local dialect